

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOFOLU, G. C. CRISTESCU
SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOANNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R :

Grevele față de codul civil, de d-l Mihail A. Demetrescu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalla Curte de casațiune și justiție, secțiunea II: Societatea petroliferă «Româno-Americană» cu I. D. Soare și alții.*

Curtea de apel din București, secțiunea I: V. Șerbănescu cu Locot. V. Stoica.

Tribunalul Ilfov, secțiunea III: P. Alexandrescu cu B. G. Assan.

Grevele față de codul civil

În epoca aceasta când în apusul Europei și America de nord industria capitalistă ia un avut atât de considerabil și când ea tinde să ia aceleași proporțiuni și în țările din orientul Europei, Asia și America de Sud, în momentele acestea când în țările cu industrie intensă o luptă crâncenă se dă între patronii capitaliști și muncitorii proletari, o chestiune destul de importantă se ridică, chestiunea legitimității sau nelegitimității grevelor ca armă de luptă a muncitorimei contra patronilor capitaliști.

* * *

N'am să mă ocup în acest mic studiu de psihologia lucrătorilor greviști, nici de moralitatea sau imoralitatea faptelor lor, sau de influența grevelor asupra stărei economice a ținuturilor unde ele izbucnesc, mă voi ocupa de ele în raport, numai cu dispozițiunile codului nostru civil, într'un cuvânt de caracterul lor, de aspectul sub care sunt privite de civiliști și economiști, de modul cum s'a născut eroarea asupra legitimității lor, de situațiunea patronilor față de greviști și în sfârșit voi conchide. Scurt, voi privi chestiunea din punct de vedere de ordin practic, numai.

* * *

Ce este, prin urmare, greva?

Este actul unui număr considerabil de lucrători, de a refuza în mod brusc executarea contractului de locațiune de servicii.

Trei sunt, prin urmare, elementele cari o constituiesc: a) să fie vorba de un număr considerabil de lucrători; nu poate fi vorba de grevă acolo unde o parte infimă refuza executarea contractului; b) în mod brusc să se refuze executarea lui; c) să fie vorba de un contract de locațiune de servicii, în totdeauna prin urmare de obligațiuni de a face.

Și, dacă e vorba de un contract, aceasta înseamnă că atât timp cât el nu s'a încheiat nici în mod tacit nici în mod expres, refuzul mai multor lucrători de a presta serviciile lor constituie exercițiul dreptului lor: după cum pot refuza vinderea sau închirierea bunului meu, tot astfel pot refuza locațiunea serviciilor mele. Odată, însă, contractul încheiat, chiar dacă n'a urmat cât de puțin executarea lui, faptul celor legați, de a refuza prestarea serviciilor lor datorite prin contract, faptul acesta în totdeauna constituie grevă.

Astfel, mi se pare că trebuie a fi privită greva din punct de vedere obiectiv și juridic. Nu însă pe acest teren o privesc economiștii. Charles Gide (*Cours d'Economie politique*, p. 629) o privește și o definește prin scopul ei: «C'est un moyen de contrainte exercé par l'une des parties contractantes sur l'autre partie pour la forcer a modifier certaines conditions du contrat, par exemple a relever le salaire convenu», iar Maurice Bourguin (*Les systèmes socialistes et l'évolution économique*, III ed., p. 265) prin aspectul faptelor cari o constituiesc: «Soulevements spasmodiques, revoltes de la faim marquées par des attentats sanglants». De parte de mine de a critica definițiunile date de acești

autori. Ei privesc grevele în domeniul economiei politice și definițiunile lor atunci se explică, eu le privesc din alt punct de vedere, din punct de vedere juridic.

* * *

Și acum să trec la examinarea caracterului grevelor în raport cu codul nostru civil.

Examinând situațiunile juridice cari sunt evolate prin grevă, voi determina caracterul lor. Am spus mai sus că între alte condițiuni cari o constituiesc e nevoie și de existența unui contract prin care mai mulți lucrători să-și fi închiriat munca lor pe un termen oarecare sau chiar și fără. Fiind vorba deci de un contract, de un contract de locațiune de servicii, în cazul nostru, o parte, fie ea chiar lucrătorul, poate după bunul ei plac să se demită dela îndeplinirea obligațiunilor sale contractuale?

Răspunsul e ușor când contractul s'a încheiat cu termen. Art. 969 cod. civ. și 970 al. I cod. civ. îl dau. Art. 969 c. civ.: «Convențiunile legal făcute au putere de lege între părțile contractante. Ele se pot revoca prin consimțământul mutual sau din cauze autorizate de lege». Art. 970 al. I: «Convențiunile trebuiesc executate cu bună credință». Scurt, în cazul nostru, lucrătorul care încetează de a mai presta serviciile sale fără motiv legal, violează contractul, comite o «culpă contractuală» față de patron și ca atare devine răspunzător de prejudiciul pe care îl cauzează. Soluțiunea aceasta, amintesc, are loc atunci când lucrătorul nu și-a închiriat serviciile sale pe toată viața, în caz contrariu, prin aplicațiunea articolului 1471 c. civ., contractul e isbit de nulitate.

Faptul stipulării unui termen, însă mai mic decât viața omului, în durata căruia contractul să continue a se executa, face parte din condițiunile contractului, cari ca și contractul sunt obligatorii. După cum patronul violează contractul atunci când înainte de termen ar concedia pe lucrător, tot astfel și acesta îl violează atunci când nu respectă clauzele contractului, în cazul nostru, durata executării lui.

Dealtfel, asupra acestui punct toată lumea e de acord. Chestiunea e mai dificilă, însă când nu s'a stipulat termen în durata căruia contractul să continue a se executa. La prima vedere s'ar părea că atât patronul cât și lucrătorul uzează de un drept al lor, atunci când denunță un astfel de contract.

În adevăr, textele codului civil nu rezolvă chestiunea în mod direct. Așa se și explică pentru ce a trebuit consacrarăa unui obicei, mai întâi, până ce jurisprudența franceză să hotărască că și în cazul acesta, al unui contract fără termen, e în culpă partea care în mod brusc și fără motiv legal intrerupe executarea lui.

Necesitățile practice au făcut să se ivească un obicei, care satisfăcea interesul ambelor părți contrac-

tante, atât al patronului cât și al lucrătorului. S'a admis că atunci când un contract de locațiune de servicii s'a încheiat fără termen, o parte să nu se poată demite din legăturile ei, decât în urma unui aviz prealabil a cărui durată a variat după localități și profesioni, de ordinar între 8—15—20 zile. Jurisprudența franceză, ca și în multe alte materii, și-a îndeplinit și aici rolul; a consfințit acest obicei, care nu era merit decât să perfecteze buna credință a părților. Azi, e bine stabilit că e în culpă partea care n'a respectat răstimpul obișnuit. (Cas. fr. 21 juillet 1873. D. 74. 1. 24; Cas. 4 août 1879. D. 80. 1, 272; Montpellier, 24 janvir 1902. Sirey 1903. 2. 47). Soluțiunea jurisprudenței franceze nu cu greu în urmă a trecut și în alte țări.

* * *

Din cele ce preced o idee reese stabilită pe deplin: departe de a fi un drept, faptul grevei nu e cel puțin nici un fapt licit juridicammente vorbind; că așa este, e suficient să amintesc caracterul ei, să amintesc că ea constituie o «culpă contractuală» pentru ca imediat să apară celalt caracter al ei: «ilicitea». Scurt, culpă și licitate sunt două noțiuni cari nu pot stă alături; decizând într'un sens, excludem pe celalt; greva fiind o culpă, ea este ilicită.

Raționamentul pe care îl fac se deosibește întrucâtva de al d-lui Esmein, savantul profesor dela facultatea de drept a universității din Paris. D-sa afirmă în prim rând caracterul licit al grevei (*Elem. de droit constit. français et comparé*, V éd., p. 1031—1032). «Ainsi, la grève, exempte de violences et de manœuvres frauduleuses, est devenue chez nous un fait licite. Mais on exagère quand on dit que c'est un droit, un droit spécifique ayant ses règles organiques. C'est simplement un fait licite, du moins en général». Aceasta e ipoteza examinată și de mine: grevă simplă, fără căi de fapt. În al doilea rând, tot d-l Esmein, afirmă ceace împărtășesc și eu: «sans doute ceux qui y prennent part pacifiquement seront exempts de toute peine, car la loi pénale n'en édicte aucune; mais il pourront être condamnés à des dommages-intérêts envers le patrons dont ils auront violé le droit individuel».

A admite însă această soluțiune, ce este altceva decât a vedeă în grevă, o culpă? Loc de daune nu este, cel puțin în generalitatea cazurilor, decât acolo unde e vorba de culpă; or, am arătat deja mai sus că tocmai din cauza acestui caracter al lor, grevele sunt ilicite. Observ aici savantului profesor o mică scăpare din vedere.

D-l Ch. Gide, însă, e categoric contrariu ideei preconizate de mine (*Cours d'économie politique*, p. 631): «Aujourd'hui personne ne conteste plus la légitimité de la grève et les économistes de l'école libérale

avaient été d'ailleurs les premiers à la proclamer longtemps avant qu'elle eût été légalement reconnue».

Și pentru ce? Pentrucă, spune d-sa, greva: «en tant que refus de travail, même concerté, elle n'est que l'exercice de la liberté; et parce que, même en tant que mesure de guerre, il faut bien reconnaître à la classe ouvrière le droit de défendre ses intérêts, à défaut de tribunaux pouvant statuer sur les conflits entre le capital et le travail...». Două afirmațiuni, ambele inexacte.

E inexact că faptul de a refuză serviciile datorite prin contract, constituie exercițiul libertății. Eu ași zice contrariul, căci orice libertate este mărginită de o alta, și aceasta tocmai în interesul libertății flecăriuă. Dacă muncitorul, care liber eră să se lege sau nu, s'a legat printr'un contract, dacă acest muncitor poate disprețui angajamentul său, cum rămâne cu libertatea celeilalte părți, cu libertatea patronului? Aceasta nu înseamnă a-i atinge libertatea, când el nu mai poate comptă pe niște servicii cari prin contract i se datorau? Aceasta nu înseamnă a se recunoaște unei părți o libertate nelegală, iar alteia a i se restrânge tocmai din cauza nemărginirii celeilalte? Și atunci cum poate fi vorba de libertate, când ea, în cazul acesta, e contrarie legii, convențiunei ca să precizez mai mult; cum dejă am mai spus, nu libertate ași zice faptului de a refuză o muncă datorită legalmente, ci opresiune, abuz.

E inexact, de asemenea, a recunoaște grevei caracterul de armă legală de luptă a muncitorilor pentru apărarea intereselor lor. Înțeleg limbagiul acesta atât timp cât părțile n'au convenit, atât timp cât un contract n'a avut loc. Dar nu aceasta e ipoteza mea; ipoteza mea e a unui contract încheiat. Or, odată contractul existând, limbagiul acesta nu mai este la locul său, căci, sau părțile se țin strict de observarea condițiunilor contractului, și atunci nici vorbă nu poate fi de grevă, sau una din părți le nesocotește, și atunci, conform principiului că nimeni nuși poate face singur justiție, rămâne ca judecata să decidă.

* * *

Dar cum s'a născut eroarea asupra legitimității grevelor? Să răsfoesc puțin istoria. În secolul XVIII, existau în Franța mulțime de corporațiuni, jurande și metrize, toate instituțiuni cari nu erau decât niște asociațiuni de persoane de aceeaș meserie, cari aveau de scop, în principal, apărarea intereselor lor economice.

Adunarea constituantă, însă, considerând că toate aceste corporațiuni, departe de a servi libertății omului, din contra, o suprimă, — individul fiind constrâns sau a se supune condițiunilor de muncă fixate de corporațiuni, sau a rămâne pe dinafară, — Adunarea

constituantă, prin legile din 14—17 Iunie 1791, fixează principiul: «Si, contre les principes de la liberté et de la constitution, les citoyens attachés aux mêmes professions prenaient des délibérations ou faisaient entre eux des conventions tendant a refuser de concert ou a n'accorder qu'à un prix déterminé le secours de leur industrie ou de leurs travaux, les dites délibérations et conventions, accompagnées ou non du serment, sont déclarées inconstitutionnelles, attentatoires à la liberté et à la Déclaration des droits de l'homme et du citoyen et de nul effet». Principiu care condamnând coalițiunile, în general, condamnă și grevele. Principiului trebuie însă o sancțiune. Codul penal francez din 1810, prin art. 314—316, i-o dă.

Iată greva deci ilicită, și-au zis și cu drept cuvânt autorii. Când însă în a doua jumătate a secolului XIX, când, prin legea din 1864, se modifică radical art. 314—316 ale codului penal, sancționându-se penalicește numai grevele însoțite de căi de fapt — și cu această ocaziune amintesc că, pentru acest caz, nici nu eră nevoie de texte speciale, dreptul comun fiind suficient — tot aceiași autori cari eri declarau caracterul ilicit al grevei, o declară acum licită. Și pentru ce? Pentru simplul motiv că o sancțiune penală nu o mai lovea.

Uită toți acești autori că, dacă din punctul de vedere al dreptului penal, greva devine licită în urma legii din 1864, nu tot astfel trebuie considerată în raport cu dispozițiunile codului civil. Codul acesta o consideră de culpă contractuală; nici vorbă, în consecință, că fiind privită ca atare, numai licită nu poate fi. Intr'un cuvânt, ceea ce a înșelat pe autori de au decretat licitatea grevei, e faptul că azi grevele simple nu mai sunt considerate ca delict și ca atare nu se mai pedepesc. Scapă din vedere însă autorii, că dacă ele nu mai sunt sancționate penalicește, sunt încă civilmente, și că din acest punct de vedere, deci, grevele continuă încă de a rămâne ilicite.

* * *

Trec acum la situațiunea patronilor față de lucrătorii greviști. Chestiunea care se pune e aceasta: cari sunt drepturile patronului, ce poate cere el, odată lucrătorii încetând de a mai continua prestarea serviciilor datorite prin contract? Un contract s'a violat; lucrătorii, în cazul nostru, refuză de a mai executa angajamentele lor luate față de patron. Faptul acesta, am demonstrat dejă, constituie o culpă, căci i-am presupus că, după bunul lor plac, nesocotesc contractul, încă o condițiune să mai existe, a se ști patronul să fie prejudiciat și art. 998 cod. civ. devine aplicabil: patronul poate reclama daune-interese lucrătorilor, cari fără motiv legal încetează de a mai executa contractul. Că, de cele mai multeori, acest drept e ilu-

zoriu, lucrătorii neavând mai niciodată vre-o avere, aceasta e o altă chestiune. Ideea care se stabilește însă, este că patronul are acest drept.

Se întreabă însă autorii, dacă patronul care se vede părăsit, poate considera de plin drept contractul ca desființat. Codul civil rezolvă chestiunea. Patronul nu poate considera de plin drept contractul ca desființat — în ipoteză se presupune că nu s'a stipulat condițiunea rezolutorie expresă, clauza prin care să se decidă ruperea de drept a contractului, atunci când una din părți îi nesocotesc condițiunile — dacă însă patronul singur nu poate decide aceasta, el se poate adresa justiției și să ceară: 1) desființarea contractului, aceasta prin aplicațiunea art. 1020 cod. civil: «Condițiunea rezolutorie este subînțeleasă totdeauna în contractele sinalagmatice, în caz când una din părți nu îndeplinește angajamentul său»; și 2) a-i acorda și daune, conform art. 1021 c. civ.: «Într'acest caz, contractul nu e desființat de drept. Partea în privința căreia angajamentul nu s'a executat, are alegerea sau să silească pe cealaltă a executa convențiunea, când este posibil, sau să-i ceară desființarea cu daune...». Să se observe că fiind vorba de obligațiuni de a face, dispozițiunea acestui articol, care zice că partea în privința căreia angajamentul nu s'a executat, poate sili pe cealaltă la executare, nu se poate aplica aici. Și motivul se cunoaște, datează din dreptul roman *nemo peacise cogi potest ad factum*. Execuțiunea obținută prin forță, *manu militari*, ar fi totdeauna defectuoasă, și mai ales trebuie înlăturată, pentru că ar necesita întrebuițare de mijloace violente contrarii libertății individuale.

Tot în privința situațiunei patronului se mai ridică chestiunea de a se ști: dacă patronul, care sub imperiul grevei acceptă condițiunile impuse de greviști, e ținut să le respecte sau nu? Aș crede că nu, căci dacă patronul consimte a se supune condițiunilor impuse lui de către greviști, consimte numai de teamă ca greva să nu se prelungească, fapt care cu siguranță l-ar duce la ruină. Apoi, dacă astfel stau lucrurile, numai de liber consimțământul său nu poate fi calificat, se poate spune însă despre acest consimțământ că a fost violentat, că, ca atare n'a putut da naștere la niște obligațiuni valabile, ci numai la niște obligațiuni anulabile, caracter care dacă se invoacă înaintea justiției, sus arătatele obligațiuni sunt considerate ca inexistente.

Printr'o excepție însă rău înțeleasă, jurisprudența franceză profesează o idee contrarie celei susținute de mine (6 août 1892. D. 93, 2. 359).

* * *

Din toate cele expuse în acest mic studiu, o idee se stabilește pe deplin: departe de a constitui un

drept pentru lucrători, refuzul muncii datorite legalmente, refuzul acesta constituie dimpotrivă o culpă, care ca atare, am văzut la ce consecințe dă loc. Scurt, mi se pare neserios a se susține — în ceea ce privește dreptul civil — că grevele ar putea fi practicate fără să fie sancționate.

MIHAIL A DEMETRESCU

Doctor în științele juridice dela facultatea din Paris.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNEA II

Audiența dela 1 Octombrie 1910

Președinta d-lui D. Cuculi, președinte

Societatea petroliferă «Româno-Americană» cu I. D. Soare și alții

CONCESIUNI PETROLIFERE. — TERENURI STĂPÂNITE ÎN INDIVIZIUNE. — DACĂ CONCESIUNEA ESTE ANULABILĂ PRIN FAPTUL CĂ A LUAT PARTE LA EA ȘI MINORI. — ART. 12, 14 ȘI 16 DIN LEGEA PENTRU CONSOLIDAREA TERENURILOR PETROLIFERE.

Concesiunea unor terenuri petrolifere făcută de un major, nu poate fi anulabilă pe motiv că au luat parte la ea și minorii cari erau în indiviziune cu majorul, și deci, ea are a-și produce efectele sale, legând pe concedenți, fie majori, fie minori, de oare ce legea, prin derogare dela dreptul comun în această materie, nu face nici o distincțiune.

No. 169. — Casată, în urma recursului făcut de societatea «Româno-Americană» pentru industria, comerțul și exportul petrolului, deciziunea Curței de apel din București, secția IV, No. 44 din 1910, dată în proces cu Ioniță D. Soare și alții.

S'au ascultat: d-nii avocați A. Lorentz și Take Ionescu, în desvoltarea motivelor de casare; d-l avocat Vlădescu-Olt, în combateri; d-l procuror N. Zamfirescu, în concluziuni.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Violarea articolelor 12, 14 și 16 din legea pentru consolidarea concesiunilor de terenuri petrolifere și exces de putere prin crearea unor distincțiuni pe cari suscitatele texte de lege nici în literă nici în spiritul ei nu le îndreptățește. Curtea de apel pretinzând că o concesiune lustră valabil dela coproprietarii indivizi majori, și fără formele legale dela coproprietarii indivizi minori, nu este valabilă cu tot articolul 12 al legii, violează citatele articole și introduce distincțiuni pe cari nu le justifică nici litera, nici spiritul legii pentru consolidarea terenurilor petrolifere».

Având în vedere deciziunea supusă recursului din care se constată că Ioniță Dinu Soare, major, împreună cu mama lui Anica Dinu Soare, tutoare legală a copiilor minori, rămași după urma defunctului Dinu Soare, au concedat prin actul autenticat de trib. Prahova la No.

719 din 1910, societății Speranța șase bucăți de teren rămas dela autorul lor, concesiune care a fost transmisă prin act autentic societății recurente; că, această din urmă societate, cerând consolidarea acestor terenuri, moștenitorii lui Dinu Soare au făcut contestație care le-a fost respinsă de comisia de consolidare, consolidându-se concesiunea;

Că, contestatorii făcând apel, Curtea de apel din București a admis apelul, și în consecință a respins cererea de consolidare pentru motivul că Anica Dinu Soare, care a dat concesiunea lucrând ca tutoare nu a avut autorizarea consiliului de familie cum prescrie art. 16 din legea pentru consolidarea terenurilor petrolifere;

Considerând că chestiunea dedusă în judecata instanței de fond și care formează obiectul motivului de casare, este de a se ști dacă o concesiune făcută de un major în concurență cu un minor, atunci când ei se află în indiviziune, este sau nu valabilă;

Considerând că, art. 16 din legea pentru consolidarea terenurilor petrolifere prevede că concesiunile făcute de tutori în numele minorilor nu sunt valabile dacă nu se obține în prealabil avizul favorabil al consiliului de familie și omologarea justiției;

Că, acest articol prevede ipoteza când numai minorii fac o concesiune, nu și aceea când dâșii sunt coproprietari cu majorii, de oarece, pentru acest din urmă caz, art. 12 declară formal că concesiunea acordată de parte din proprietarii indivizi ai unui teren, este valabilă, neavând ceilalți coproprietari indivizi alt drept decât numai a cere o altă redevență (art. 14 din lege);

Considerând că art. 12 nu face nici o distincție dacă proprietarii indivizi sunt majori sau minori, și nu e nici o rațiune a distinge în această materie în care legiuitorul, pentru protejarea capitalurilor mari și a încurajării importanteii industriei petrolifere la noi, a deviat dela dreptul comun, socotind valabilă concesiunea chiar atunci când numai o parte din coproprietari a acordat-o;

Considerând că, astfel fiind, concesiunea valabilă făcută de un major, nu poate fi anulată fiindcă au luat parte la ea și minorii, și cea concesiune urmând să-și producă efectele sale, leagă pe toți concedenții conform cu art. 12 citat;

Că, Curtea de apel făcând distincțiuni pe care acest articol nu le face, și respingând cererea de consolidare, a violat citatele articole și a comis astfel un exces de putere;

Că, de aceea, motivul de casare e întemeiat.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 29 Septembrie 1910

Președinta d-lui Oscar N. Nicolescu, prim-președinte

V. Șerbănescu cu Locot. V. Stoica

PROBE.— ÎNCEPUT DE DOVADĂ SCRISĂ.— CONDIȚIUNE.

SIMULAȚIUNE.— DOVADĂ.— PROBA CU MARTORI.— ÎNCEPUT DE DOVADĂ SCRISĂ.

DOTĂ.— PRINCIPIUL INALIENABILITĂȚII VENITULUI DOTAL.— APLICAȚIUNE.

1° Pentru ca un act să fie considerat ca început de probă scrisă, trebuie ca el să emane dela părțile cari se judecă și cărora li se opune, și să fie de natură a face verosimil faptul alegat.

2° Când e vorba de simulațiune între părțile contractante, proba cu martori este inadmisibilă dacă nu există un început de dovadă scrisă.

3° Principiul inalienabilității venitului dotal neavând un înțeles absolut, ci avându-și aplicarea numai în limitele sarcinilor căsătoriei pentru care are o destinație specială, urmează deci că partea ce trece peste trebuințele sarcinilor căsătoriei, se poate urmări de creditori și chiar cedă de către soț.

No. 191.— Vasile Șerbănescu a făcut apel contra sentinței tribunalului Ilfov, secția II, No. 314 din 1910, dată în procesul cu Locot. V. Stoica.

S'au ascultat: d-nii avocați Em. Antonescu și V. Ducelescu, în dezvoltarea motivelor de apel; d-l avocat N. Ștefănescu, în combateri.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Vasile și Elena Șerbănescu contra sentinței tribunalului Ilfov, secț. II, No. 314 din 1910:

Având în vedere că din aceste acte și concluzii se constată că Vasile și Elena Șerbănescu, la trecerea în căsătorie în 1900 (1901) a ficei lor Smaranda cu locotenent V. Stoica, i-au constituit prin actul dotal autenticat de tribunalul Ilfov la No. 1457 din 1901, ca zestre între altă avere și imobilul în litigiu din str. Belizarie azi Bucovinei No. 34 fost 42;

Că, fiind trecut și acest imobil ca dotal în act, viitorul soț, sub-locotenentul V. Stoica, a dat unuia din constituitorii zestrei lui V. Șerbănescu o declarație prin care renunță la orice pretențiune asupra lui și lasă acestuia deplină libertate de a se servi de el și a-i lua venitul fără nici-o rezervă;

Că, intervenind acest angajament, la care n'a participat cealaltă constituitoare a zestrei Elena Șerbănescu și nici inzeestrata Smaranda sub-locotenent V. Stoica, imobilul constituit zestre a continuat a fi stăpânit de Vasile Șerbănescu, fără a fi supărat de nimeni până la 22 De

cembrie 1909, când s'a făcut acțiunea de față, prin care se cere dela ambii înzestrători imobilul dotal și dela unul din ei, Vasile Șerbănescu, și venitul lui dela 26 Octombrie 1901;

Având în vedere că aceasta fiind situația de fapt și de drept, tribunalul prin sentința apelată a admis acțiunea și a obligat pe ambii înzestrători să delase imobilul și pe unul din ei Vasile Șerbănescu să plătească și venitul lui în sumă de 8520 lei, pe motiv că imobilul reclamat era zestral și contra-inscrisul prezentat nu putea să modifice convenția matrimonială, întrucât nu era făcut cum prescrie art. 1229 c. c., cu aceleași formalități, și nici în prezența și cu consimțământul simultaneu al persoanelor cari au figurat ca părți contractante.

În ce privește primul punct de apel relativ la delăsarea imobilului, punct comun ambilor apelanți:

Având în vedere că aceștia au susținut azi înaintea Curții, că nu poate fi vorba în speță, cum zice tribunalul, de o modificare a convenției matrimoniale, care ar reclama că actul modificator să fie întocmit în conformitate cu art. 1229 c. c. ci de o simulație a actului dotal în sensul că imobilul în litigiu nu a fost constituit zestre și s'a trecut ca atare de formă, pentru a putea să învederze autorităților militare că există dotă reglementară;

Având în vedere că susținându-se că realitatea a fost alta decât ceiace constată actul și că prin urmare este simulație, au prezentat, fiind chestiunea de simulație între părți, ca dovadă în sprijinul susținerilor, o declarație semnată de una din persoanele ce au concurat la facearea actului dotal, de viitorul soț sub-locotenentul V. Stoica, intimatul de azi;

Considerând că deși prin această declarație se zice lămurit că el renunță la orice pretențiuni asupra imobilului în litigiu și că lasă viitorului său socru V. Șerbănescu, care era unul din înzestrători, deplina libertate de a se servi de el și de a-i lua venitul, că nu poate fi privită ca un contra-inscris de natură a constata realitatea celor convenite și proba simulației actului dotal, pentru cuvântul că nu emană dela ambele părți, soț și soție, cu cari se judecă și cărora li se opun, ci numai dela una din ele, dela soț;

Că pentru ca o asemenea declarație să și producă efectul ce să urmărește, de a se socoti că nu este dotal un imobil ce s'a trecut în act ca atare, nu este destul să fie opera numai a soțului ci și a celei alte părți, a soției, mai cu seamă că aceasta devenise prin înzestrare proprietara imobilului;

Că dar întrucât declarația este semnată numai de soț, nu se poate opune și soției și așa fiind este inoperantă în cauză și nu poate face dovada simulației cum se pretinde;

Având în vedere că apelanții au mai susținut că chiar dacă declarația ce au prezentat nu constituie o dovadă

complectă a simulației, poate constitui cel puțin un început de probă scrisă, care se poate complectă ca martori;

Având în vedere că, pentru ca un act să fie considerat ca un început de probă scrisă se cere ca el să emane dela părțile cu cari se judecă, cărora li se opune și să fie de natură a face verosimil faptul alegat;

Considerând că, deși actul-declarație ar putea să facă prin termenii lui verosimil faptul alegat, nu poate însă să fie socotit ca un început de probă scrisă, pentru că-i lipsește una din condiții, nu emană dela ambele părți cu cari se judecă și mai cu seamă dela soție, care era și proprietara imobilului dotal, ci numai dela soț;

Că, deși de fapt apelanții se găsesec în proces numai cu aceasta din urmă, soluția nu poate fi decât aceeași, că declarația nu constituie un început de probă scrisă, pentru că el ca soț nu figurează numai în calitatea sa de uzufructuar ci și ca mandatar legal al soției, în care calitate declarația nu-i poate fi opozabilă, întrucât nu emană și dela aceia pe care o reprezintă;

Considerând că neexistând un început de probă scrisă, nu poate fi admisă nici proba cu martori, pentru că este vorba de simulație între părțile contractante;

Având în vedere pe lângă acestea că apelanții au pretins că există în speță fraudă de lege, la regulamentele militare în materie de dotă și într'un asemenea caz numai este nevae de acte pentru dovedirea simulației, ci numai de martori;

Având în vedere că, deși în materie de fraudă, proba cu martori este admisibilă, în speță însă trebuie a fi respinsă ca inutilă, de oarece prin ea s'ar tinde a se stabili ceiace s'a susținut și era coprins și în declarație, că viitorul soț sublocotenent V. Stoica a renunțat în favoarea lui V. Șerbănescu, unul din înzestrători, la imobilul constituit zestre prin actul dotal, ceiace ar fi inoperant în cauză, pentru că chiar dacă s'ar stabili aceasta, nu ar putea să fie întru nimic opozabil femeii, care a fost streină concertului ce a avut loc între cei doi, sublocotenent V. Stoica și V. Șerbănescu;

Considerând că învederându-se astfel că dovada cu martori este inutilă, tot asemenea trebuie a decide și în privința chemării la interogatoriu a soțului locot. V. Stoica, care orice ar declara nu se poate opune soției-

Considerând dar că din toate cele expuse neputându-se stabili că a existat simulație în actul dotal în ce privește imobilul din strada Belizarie, azi Bucovinei No. 34 fost 42, bine tribunalul a obligat pe ambii apelanți la delăsarea lui și apelul lor asupra acestui punct este nefondat;

În ce privește al doilea punct relativ la venitul imobilului privitor numai pe apelantul V. Șerbănescu;

Având în vedere că acesta susține, că a fost rău obligat de tribunal să-l plătească, de oarece venitul imobilului dotal aparține bărbatului, locot. V. Stoica, care putea să renunțe la el în mod valabil, ceiace a și făcut prin declarația menționată ce i s'a dat din chiar momentul încheierii actului dotal;

Având în vedere că la aceasta numitul locotenent obiectează că venitul dotal este inalienabil și nu poate fi urmărit și nici cedat pentru că servește a subveni la sarcinile căsătoriei;

Considerând că deși este exact principiul inalienabilității venitului dotal cu toate consecințele lui, nu trebuie însă luat aceasta într'un înțeles absolut, ci în limitele sarcinilor căsătoriei pentru care venitul dotal are o destinație legală; că, potrivit acestui temperament, tot ce excede aceste sarcini reintră în regula comună, putând să fie atât de bărbat cedat cât și de creditori urmărit;

Considerând că fiind recunoscut în drept că partea ce trece peste trebuințele căsătoriei se poate urmări și chiar ceda de soț, chestiunea ce importă este de a vedea, dacă în speță venitul imobilului în litigiu, la care renunțase soțul prin declarația lui și pe care azi îl reclamă, excede în realitate nevoile căsătoriei;

Având în vedere că, fiind chemat la interogatoriu, intimatul locot. V. Stoica, la întrebarea ce i s'a făcut de ce nu a reclamat timp de 9 ani venitul aceluși imobil, a răspuns că s'a îndestulat cât timp soția sa a fost sănătoasă din celelalte venituri;

Considerând că intimatul mărturisind chiar el în fața justiției, că pentru trebuințele căsătoriei erau suficiente celelalte venituri ale dotei și că prin urmare venitul imobilului în litigiu constituia un prisos, renunțarea ce a făcut prin declarație trebuie privită ca valabilă, nu însă în mod neterminat, cum sunt termenii ei, ci până la 22 Decembrie 1909, când prin acțiunea ce a făcut a manifestat într'un mod categoric, că acel venit înceta de a mai fi un prisos, mai cu seamă că survenise și alte nevoi, boala soției;

Considerând că renunțarea la acel venit fiind valabilă în limitele arătate, mijlocul de apărare al apelantului V. Șerbănescu, în ce privește obligația de restituirea venitului, trebuie a fi socotit ca fondat în parte și pe baza lui a admite asemenea în parte apelul și a-l obliga să plătească intimatului locot. V. Stoica numai parte de venit, dela 23 Decembrie 1909, data intentării acțiunii, și până la darea deciziei care ținând socoteala de chiria anuală de 1350 lei anual și de fonciera plătită de el, este de 948 lei și 82 bani cu dobânda legală conform art. 1090 cod. civ., dela intentarea acțiunii;

Având în vedere că apelantul a cerut înaintea Curței pe cale de apărare a i se ține în seamă și cheltuelile făcute cu reparațiunile imobilului;

Considerând că acest punct nefiind în stare de o rezolvare imediată, Curtea în lipsă de elemente, îi rezervează dreptul de a face acțiune pe cale principală pentru toate reparațiunile cari nu au un caracter de întreținere întrucât a beneficiat de venit.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier St. Mladoveanu, admite apelul.

Semnați: Oscar N. Nicolescu, St. Mladoveanu, S. Urlățeanu, Al. Negrescu, N. C. Schina.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIUNEA III.

Audiența dela 18 Octombrie 1910

Președinta d-lui C. H. Rosetti, judecător de ședință

P. Alexandrescu cu B. G. Assan

ACCIDENT.— DAUNE.— PREJUDICIU.— REPARAREA LUI.— DACĂ E NEVOE DE A SE STABILII CULPA PATRONULUI. — ART. 1000 ȘI 1001 COD. CIV.

Obligațiunea legală impusă patronului pentru prejudiciul cauzat unei persoane prin faptele prepușilor săi sau cauzate de lucrurile puse sub paza sa, fiind întemeiată nu pe ideea de culpă, ci bazată pe ideea de echitate socială, nu este nevoie ca partea lezată care cere repararea prejudiciului, să facă dovada culpei din partea proprietarului lucrului prin care i s'a pricinuit prejudiciul de care se plânge în justiție.

Tribunalul,

Având în vedere apelurile introduse atât de partea civilă dela prima instanță, cât și de partea răspunzătoare de pagubele civile suferite de copilul Nicolae P. Alexandrescu, în contra cărței de judecată cu No. 1163 din 1909 a judeului ocolul II București.

Că, primul apelant cere majorarea despăgubirilor, cel de al doilea respingerea oricărei cereri de despăgubire sau cel puțin reducerea lor, intrucât accidentul este datorit neglijenței victimei.

In fapt:

Având în vedere cartea de judecată apelată;

Având în vedere că, din actele și martorii ascultați sub cuvenit jurământ, conform art. 196 pr. civ., se constată: 1) existența accidentului; 2) incapacitatea permanentă a victimei; 3) proprietatea lui B. G. Assan asupra automobilului și chiar prezența sa în automobil în momentul accidentului; 4) imprudența șoferului;

Că, în ceea ce privește imprudența acestuia este suficient să se dea ascultare martorilor: Păun Barbu, care afirmă că automobilul venea, fără să fi sunat și fără să fi micșorat viteza; Marcu Veisler, care spune că n'a auzit sunet de trompetă, și că automobilul mergea cum merge o trăsură în trap mai măricel, deși în acest timp circulația devenise mai dificilă, din prezența simultană în acelaș punct a două vagoane de tramvai; Stelea Vasilescu, care iarăș spune că automobilul venea iute și că n'a auzit pe șofer să sune;

Că, chiar din depozițiile martorilor ceilalți, se constată în mod suficient vina șoferului de a fi voit să devanseze tramvaiul aflat în față, strecurându-se prin spațiul îngust dintre vagon și trotuar; că, în acel moment, a surprins pe pacient, care nu putea — din cauza tramvaiului ce se află între el și automobil — șt de prezența acestuia;

Că, dacă șoferul ar fi încetinit mersul, sau cel puțin ar fi sunat din corn, copilul or s'ar fi grăbit să se refugieze pe trotuar, or s'ar fi dat înapoi, scăpând astfel neatins;

Că, prin urmare, vina șoferului este pe deplin dovedită și ca atare judecătoria a făcut o bună aplicație a textelor de lege, condamnându-l la 15 zile închisoare;

Că, odată culpa acestuia stabilită, potrivit dispozițiilor art. 1000 alin. 3 cod. civ., stăpânul său, apelantul Assan, este dator să repare bănește pagubele pricinuite de prepusul său, șoferul;

Că prezumția de culpă, stabilită de legiuitor prin acest articol față de stăpâni, în speță, este agravată și prin faptul că numitul Assan se găsea în automobil în momentul accidentului și tolera viteza, ocolul tramvaiului și nesunarea de trompă, ce constituie o vină prepusului său, deci el personal s'a făcut vinovat cel puțin de o culpabilă toleranță;

Considerând că, chiar dacă prin imposibil s'ar admite că nici șoferul, nici B. G. Assan nu s'au făcut culpabili de nici o faptă care să atragă după sine răspunderea civilă a acestuia din urmă, el este ținut să repare paguba pricinuită de automobilul său, potrivit dispozițiilor art. 1000 alin. 1 *in fine*, care recunoaște răspunderea omului isvorâtă din paguba cauzată cuivă de lucrurile ce sunt sub păstrarea sa;

Considerând că, în adevăr, introducând în societate automoulul său, numitul B. G. Assan crează pentru cetățeni un risc nou, ale cărui efecte el cată să le prevadă și eventual să răspundă de ele;

Că, din moment ce automobilul său cauzează cuivă o pagubă, independent de vină, de faptă, de intențiunea sa Assan cată să o repare, întrucât el este cel care trage toate foloasele după urma automobilului său, și ca atare cată să suporte și toate papubele ce acesta ar cauză cuivă (*secundum naturam est, commoda cuius que rei cum sequi quem sequuntur incommoda*. L. X, Dig. De reg. juns.);

Că, obligațiunea legală de a repara, conținută de art. de lege sus pomenit, se întemeiază nu pe-o idee de culpă ci de echitate socială, fiind mai firească proprietarul să sufere paguba pricinuită de obiectul său, întrucât el este acela care l'a ales, l'a cumpărat și l'a moștenit în patrimoniul său folosindu-se neincetat de el, în vreme ce victima nu a avut alt contact cu el decât în momentul accidentului, și nu a tras după urma lui absolut nici un profit;

Că, această interpretare a textelor sus pomenite este atât de potrivită echității spiritului vremii și nevoilor sociale moderne, încât ea formează astăzi temelia unui întreg sistem de legiuire ce întrunește o aprobațiune aproape unanimă;

Că, în ce privește felul și quantumul despăgubirilor:

Considerând că, din moment ce se recunoaște dreptul victimei la o despăgubire, apoi ea trebuie să fie cumpănită după paguba suferită de ea și dată în așa fel încât să nu se reducă la o formulă platonice sau la plata unei sume derizorii;

Că, în speță, medicul comis de tribunal, precum și celelalte informațiuni medicale aflate în dosar, declară pe copilul Nicolae Alexandrescu isbit de o incapacitate permanentă;

Că, prin urmare, tribunalul urmează a obliga pe părâtul Assan să servească acestuia, în mod permanent, o sumă de bani ce va constitui un slab echivalent al pagubei sale bănești, al scăderii forței sale de muncă, de câștig, suferințele sale morale și trupești, părâtul neavând destui bani să le plătească;

Că, pentru a garanta pe victima minoară și în contra unei nechibzuite întrebuițări a banilor și în contra unei eventuale insolabilități a lui Assan, care ar reduce efectele acestei hotăriri la neant, tribunalul găsește că este mai cuminte să oblige pe părâtul să consemneze capitalul corespunzător rentei ce va hotări la Casa de depuneri și consemnațiuni;

Că, apreciind asupra quantumului rentei, tribunalul o fixează la 100 lei pe lună.

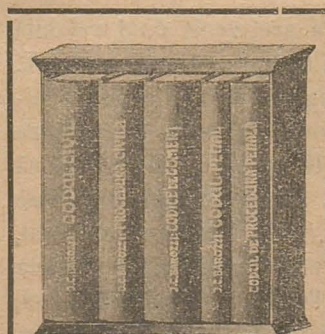
Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător N. Petrescu-Comnen, admite, în parte, apelul lui P. Alexandrescu și respinge apelul lui B. G. Assan.

Semnați: C. H. Rosetti, N. Petrescu-Comnen,

BIBLIOGRAFIE

COLECȚIUNE DE CODURI PORTATIVE

adnotate și lucrate de
ION C. BAROZZI
AVOCAT

5 Volume

mici, drăguț tipărite,
legate elegant și puse
într'o etajeră de lemn
lustruită.

— **Lei 12.** —

Fiecare cod, pe lângă o tablă de materii întocmită cu întrebări și răspunsuri, are și câte o tablă alfabetică amănunțită de peste 400 pagini, cu toate chestiunile și articolele prevăzute în coduri, astfel că înlesnește foarte mult cercetarea de către d-nii avocați, magistrați și mai ales de către particulari cari nu sunt deprinși cu mânăirea și găsirea textelor de legi.

Comandele din provincie se expediază franco când sunt însoțite de valoare prin mandat postal, pe adresa Librăriei editoare *Leon Alcalay*, București.

Cererile cu ramburs se încarcă cu cheltuelile respective de 1 leu.